

Hallituksen esitys Eduskunnalle tasavallan presidentin valitsijamiesten lukumäärän muuttamista koskeviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että tasavallan presidentin valitsijamiesten lukumäärä muutettaisiin 300:sta 301:een. Tarkoituksena on välttää presidentin vaalissa presidentin valitsemisesta

arvalla äänestyksen mennessä kolmannella äänestyskierroksella tasan 150—150. Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan heti kun eduskunta on ne hyväksynyt.

PERUSTELUT

Hallitusmuodon 23 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentin valitsijamiesten lukumäärä on 300. Sanotun pykälän 3 momentin (490/77) mukaan valitsijamiehet toimittavat vaalin siten, että jos vaalissa joku ehdokkaista saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä hänet on valittu. Muussa tapauksessa toimitetaan heti uusi vaali ja, jollei silloinkaan kukaan saa ehdotonta enemmistöä, vieläkin uusi vaali niiden kahden ehdokkaan välillä, jotka toisessa vaalissa ovat saaneet suurimmat äänimäärät. Äänen jakaantuessa tasan ratkaisee arpa.

Tasavallan presidentin vaalin ratkaisemista arvalla olisi pyrittävä välttämään. Tätä puoltavat sekä vaalitoimituksen arvokkuus että sen merkitys. Myös tulevan presidentin aseman kannalta olisi arvalla toimitettua vaalia vältettävä. Tasaisen äänestystuloksen mahdollisuutta osoittaa käytännössä se, että vaikka arpa ei toistaiseksi toimitetuissa presidentin vaaleissa olekaan jouduttu käyttämään, on äänestystulos kolmannella äänestyskierroksella ratkennut kaksi kertaa luvuin 151—149.

Edellä sanotuista syistä ehdotetaan, että tasavallan presidentin valitsijamiesten lukumäärä muutettaisiin parittomaksi. Äänioikeutettujen määrän lisääntyä hallitusmuodon säätämisen ajoista on valitsijamiesten lukumäärän lisäämistä pidettävä perustellumpana kuin heidän lukumääränsä vähentämistä. Valitsijamiesten lukumäärää ehdotetaan siten lisättäväksi yhdellä eli 300:sta 301:een.

Ehdotuksen toteuttaminen vaatii hallitusmuodon 23 §:n 2 momentissa ja tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista annetun lain (392/69) 3 §:n 1 momentissa säädetyn valitsijamiesten lukumäärän muuttamista. Muita muutosehdotuksia ei esitykseen sisälly. Valitsijamiesten paikkojen jako vaalipiirien kesken tapahtuisi samalla tavalla kuin nykyinkin, paitsi että suhteellisilla vaaleilla valittavia valitsijamiehiä olisi 300 nykyisen 299:n asemesta. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valittaisiin edelleen yksi valitsijamies.

Hallitusmuodon 23 §:n 3 momentin säännöstä vaalin tuloksen ratkaisemisesta arvalla ei voida tässä yhteydessä kumota. Ehdotettujen muutosten jälkeenkin vaali voitaisiin joutua ratkaisemaan arvalla. Tällainen poikkeuksellinen tilanne syntyisi, jos toisella äänestyskierroksella eniten ääniä saaneen ehdokkaan jälkeen kahden seuraavaksi eniten ääniä saaneen ehdokkaan äänimäärät olisivat yhtä suuret. Samoin saat- tais käydä, jos kolmannella äänestyskierroksella joku valitsijamiehistä tasaväkisessä äänestystilanteessa jättäisi tyhjän äänestyslipun tai hänen lippunsa jostain syystä hylättäisiin. Myös vaalitoimituksen aikana sattunut valitsijamiehen äkkinäinen vakava sairastuminen tai kuolema voisi johtaa tasatuloksen syntymiseen tasaväkisessä äänestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan Suomen Hallitusmuodon 23 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

23 §

sekä varamiesten asettamisesta on voimassa, mitä kansanedustajain vaaleista on säädetty.

Presidentin vaalin toimittavat valitsijamiehet, joiden lukumäärä on 301. Vaalioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta valitsijamiesvaalissa sekä soveltuvilta kohdin vaalin tavasta ja järjestyksestä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

2.

Laki**tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (392/69) 3 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

3 §

Muissa vaalipiireissä paitsi Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä valitaan suhteellisilla vaaleilla 300 valitsijamiestä, joiden paikat jaetaan eri vaalipiirien kesken niiden Suomen kansalaisina henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan Suomen Hallitusmuodon 23 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***23 §.****23 §**

Presidentin vaalin toimittavat valitsijamiehet, joiden lukumäärä on 300. Vaalioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta valitsijamiesvaalissa sekä soveltuvilta kohdin vaalin tavasta ja järjestyksestä sekä varamiesten asettamisesta on voimassa, mitä edustajavaalista on säädetty.

Presidentin vaalin toimittavat valitsijamiehet, joiden lukumäärä on 301. Vaalioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta valitsijamiesvaalissa sekä soveltuvilta kohdin vaalin tavasta ja järjestyksestä sekä varamiesten asettamisesta on voimassa, mitä *kansanedustajain vaaleista* on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 198 .

2.

Laki**tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (392/69) 3 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***3 §.****3 §**

Muissa vaalipiireissä paitsi Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä valitaan suhteellisilla vaaleilla 299 valitsijamiestä, joiden paikat jaetaan eri vaalipiirien kesken niiden Suomen kansalaisina henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän mukaan.

Muissa vaalipiireissä paitsi Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä valitaan suhteellisilla vaaleilla 300 valitsijamiestä, joiden paikat jaetaan eri vaalipiirien kesken niiden Suomen kansalaisina henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 198 .

